



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sønderjydsk

MAANEDSSKRIFT



Udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland
ved Claus Eskildsen og H. Lausten-Thomsen

INDHOLD:

P. H. Moos: Landboer.

Jørgen Paulsen: Slægten Nansen i Møgeltønder Sogn.

Claus Eskildsen: Hvorledes Kirstine Svendsdatter fandt det første Guldhorn.

H. Lausten-Thomsen: Rejsen til Persien.

Michael Mikkelsen: To strenge Vintre.

Samleren.

Munkemel

Banken for Brørup og Omegn

Aktieselskab

Kontortid 10—12 og 2—4

BRØRUP

Spare- og Laanekassen for Fros og Kaivslund Herreder.

Kontortid 9—12 & 2—5

RØDDING

Sparekassen for Randers By og Omegn

Kontortid 10—1 og 3—5

„Telefon 3310 (4 Linier).“
Randers

Banken for Skanderborg og Omegn

Kontortid 10—3 Telefon 516 og 517

Skanderborg

Aktieselskabet

AARHUUS PRIVATBANK

Aktiekapital og Reserver ca. Kr. 18 Mill

Aarhus
Hovedkontor

København
Nygade 1.

SPAREKASSEN

FOR ROSKILDE BY OG OMEGN

Stiftet 1833

Telefon 9 - Kontortid 9-12 $\frac{1}{2}$ og 14-16

*Støt de
sønderjydske Indsamlinger*

Oscar Christensen

Kolonial en gros

Kolding — Varde — Haderslev — Aabenraa

AKTIESELSKABET

NORDISKE KABEL- OG TRAADFABRIKER

KØBENHAVN F.

Spare- og Laanekassen

i Aarhus.

St. Torv 6. Aarhus. Telf. 101

Kontortid: 10—1 og 2 $\frac{1}{2}$ —5 $\frac{1}{2}$.

Graasten Bank ^A/_S

Kontortid 9—12 & 2—4

Lørdag 9—1

GRAASTEN

Spare- & Laanekassen
for Kolding By og Omegn

Stiftet 1856

Reservefond ca. 1 $\frac{1}{2}$ Million

Sparekassen
for Haderslev Bys Omegn

Kontortid:

9—12, 2—4. Lørdag 9—1.

HADERSLEV.

Horsens Landbobank ^A/_S

Kontortid 9 $\frac{1}{2}$ —2 og 4—5

HORSENS

Sønderjyllands Kreditforening

Haderslev

Reserveret

„B“.

Aktieselskabet

Silkeborg Bank.

Silkeborg.

Spare- og Laanekassen for Hobro og Omegn

HOBRO — Telefon 13

Aktieselskabet
Vejle Textilfabrik

Jydsk Grundejerkreditforening

Herning.

Udlaan: $\frac{1}{4}$ 1941: 209.189 400 Kr.

Reserver: $\frac{1}{4}$ 1941: 9.905.718 Kr.

Morsø Støbegods



Aktieselskabet
N. A. CHRISTENSEN & CO.
Kgl. Hof-Leverandør
Nykøbing Mors

SPAREKASSEN FOR THISTED AMT

Stiftet 1829

Indskudskapital: 12 Mill. Kr.

Reserver: 950.000 Kr.

Andelsselskabet
De forenede Mejerier

Aarhus

Sparekassen for Nyborg By og Omegn

Nyborg.

Støt de
sønderjydske
Indsamlinger

A.B.C.

Aktieselskabet

Banken for Randers og Omegn

R A N D E R S

„2799“

AKTIESELSKABET
R A N D E R S R E B S L A A E R I

R A N D E R S

Jørgen Storm

Kolonial en gros
og Ægekspert

Hjørring

A/S H. C. Møllers Sæbefabrik & Oliemølle

A A R H U S

Grundlagt 1829. Telf. 9800

Prima blød Sæbe, Linolie og Fernis.

Hellerup Skolæstfabrik

Aldersrogade 3 København

Telefoner 7519 - 9775

Dansk Eternit-Fabrik A/S

Aalborg — Telefon 4800

Vesuv

KUL-STOKER
ODENSE Tlf. 7097

Er ogsaa velegnet til Fyrtøjs- og
med Tørv og Brunkul



GRAM

KØLEANLÆG

Brødrene Gram A/S

Vojens

Brug Sønderborg Garn fra

A/S Det Nordiske Kamgarnspinderi

Sønderborg

Støt dansk Industri

M. Jørgensen, Frøavl & Frøhandel

Grejsdalen A/S. Vejle.

KURANSTALLEN
V. STARCKE
OVERLÆGE
Gl. Skovridergaard
AABEN HELE AARET
SILKEBORG FORLANG
PROSPEKT
TLF 514
515

A/S FAKSE KALKBRUD

Frederiksholms Kanal 16

Telefon Central 9123

JORDBRUGSKALK

97 pCt. kulsur Kalk i Varen, som
den leveres - ca. 100 pCt. passerer 1 mm Sigte

N. MIKKELSEN SØRENSEN

Murermester og Entreprenør

Ndr. Fasanv. 217 Tlf. C. 4520, T. 1700 og 1717

KØBENHAVN



Adda

Korsetterne virker slankende,
sitter eminent og er beha-
gelige i Brug.

Smith & Co. A/S

Cykler og Cykledele
en gros
ODENSE

Carl J. Ulrich & Søn

Aktieselskab

Haslev - Telefon 600

Rose-Jensen

Murermester- og
Entreprenørforretning

Randers



A. Schjøth

Rør & Sanitet

Vejle

N. P. Hansen & Co.

Spedition — Kontrol
og Pakhusforretning
Odense

Haderslev

Kul- & Koks-

Kompagni A/S

H. K. K. K.



LANDBOER.

Af Pastor P. H. Moos.

DET er de forskellige Benævnelser, der er brugt om Landboerne i Tidens Løb, her skal omtales. Opgaven vanskeliggøres ved, at Oplysninger dels maa søges i skriftlige Kilder, og dels maa man lytte til, hvilke Benævnelser Folk selv bruger i daglig Tale. Love og Jordebøger gaar Aarhundreder tilbage i Tiden; Skribenter mener undertiden, at de skal vise deres højere Kultur ved at lave om paa de Ord, de hører hos Menigmand. Præster og Provster, der førte Kirkebøger, Regnskaber, affattede Skrivelser, var her i Sønderjylland oftest danske, der skulde skrive paa Tysk, men gjorde det mangelfuldt. Retsbetjente o. lign. var ofte tyske, der kun mangelfuldt forstod Folkets Sprog.

Naar man aflytter, hvad Befolkningen siger, mærker man, at der er Forskel paa de forskellige Egne og Forskel paa Nutid og Fortid i Mands Minde.

Resultatet bliver, at nogle Benævnelser er faldet bort og andre er kommet til; nogle er steget i Værdi; andre er forringede.

B O N D E

er en ældgammel Benævnelse, meget vidtrækkende, da den vel betød: bosiddende, modsat Tyende, Træl, løse Personer. Senere faar vi Købstadfolk, Herremænd m. fl., der ikke regner sig til Bønder. Det er Bonden, der har drevet Landets vigtigste Erhverv, baaret Skattebyrden i gode og onde Tider. Vi træffer Navnet Bønde paa Runestene og i oldnordiske Sagaer. Senere sank Navnets Værdi dybt; de blev Fæstere af Herremændene, vel af samme Grund, som naar de nu tager Laan i en Kreditforening.

Herremanden indestod for Skatterne, saa Fæstebonden altid kunde bede om Henstand; der var ogsaa Hjælp at faa til forfaldne Bygninger og forringede Besætninger. Bonden gjorde til Vederlag Arbejde in natura, der kunde falde ubelejligt. Værrer var det, at han kom under

Herremandens Rettergang, Skifteforvaltning og Militærudskrivning. Der siges, at vi ikke har haft Stavnsbaand her i Sønderjylland. Men i Godsregnskaberne finder vi en Post: »Fripenge«. Bondesønner kunde altsaa ikke frit forlade Godssets Omraade uden Tilladelse og Betaling. Mange er de ringeagtende Udtryk og Skældsord, som andre Stænder knyttede til Ordet »Bonde«; endnu i det sidste Aar tales der om »Bondetobak«, nok sagt! Selv en velmenende Præst Troels Smidt, død 1880, skrev i en Sang: Naar Tider bliver onde — kald, Konge, paa din Bonde, — han er kun graa og ringe, — men er dog haard at tvinge. — Han var Købstadpræst.

Folks Mening forandredes, da Bønderne fik Flertal i Rigsdagen, især da de dannede Ministerium 1901. Naar kloge Folk holder Foredrag om »Bondens Stilling i Samfundet« eller »i dansk Litteratur«, fristes man til at svare: Har I ikke Lyst til at undersøge, hvad »Bonden« mener om Købstadfolk og de studerede? Det er ikke længe siden, jeg hørte: »Han dovet it te Buend, saa maatt han studé'e«. Utallige er de morsomme Historier, de fortalte om, hvordan Byfolk kom dumt af Sted paa Landet, de var aabenbart ringere Mennesker end Bønderne! Kun hvad der er Førsteklasses, bør blive Bønder; Vraggodset sætter man til at studere eller lign.

LANDMÅND

er en gammel Benævnelse. Paa Runestenen i Skivum i Himmerland (fra Aar 900—925), som Thyra og Sønnerne satte over Gisl den kloge, staar der, at »Han var den bedste og første blandt Landmænd i Danmark«. I nyere Tid er der paastaaet, at Landmænd = Landsmænd, men det gør Indskriften meningsløs; var han da Udlænding? Intet normalt Menneske vil tale om »Landsmænd i Danmark«, naar han mener Danskere.

Paa St. Rygbjerg-Runestenen Vest for Vejle fra Aar 960-70 læser vi, at Tove Bryde satte denne Sten efter Torgunna, sin Lege (Kæreste). En *Bryde* var en Fæster eller Forpagter, Ordet er forlængst gaaet af Brug; findes det endnu i Efternavnet Bryde, som endnu ikke er saa sjældent?

BOELSMÅND. Ejer af et Bol.

Bol er et ældgammelt Navn paa en Landejendom, en Gaards Jordtilliggende. Det var en Tid lang Grundlag for Statsskat. Man talte om Helbøl, Halvbøl, Kvartbøl. Det er ikke givet, at de sidste er fremkommen ved Deling af Jorden fra et Helbøl: det er snarere Skatten, der er delt, fordi Jorden er af ringere Beskaffenhed.

Der er noget aristokratisk over »Bolet«. Selv om en Mand sammenkøber megen Jord, bliver han ikke Bolsmand, men kun Parcellist. Benævnelserne Bol og Bolsmand er tidlig forsvundne i Østdanmark; de siges at have holdt sig længst paa Als og i Sundved; i Mands Minde skrev de paa Brevene: Til Bolsmand N. N.; Benævnelsen Gaard, Gaardmand var ilde set.

Navnet Bol har holdt sig længst som Navn paa en Gaard, der tilhørte Kirken o: Bispnen eller lign.; det kan i hvert Fald findes i Nørrejylland. Man har kendt en Mand, der kaldtes »Tammes aa æ Buel« eller »Tammes Buel«, skønt han hed Th. Jensen. Mon ikke Efternavnet »Buhl« stammer derfra?

Som Grundlag for Skattepaalæg blev Bolet utilfredsstillende, da ikke alle Bol var lige gode. I ældgammel Tid har man vurderet Ejendommene til »Mark Guld«, dog kun i Jylland og Fyn, det var det første Forsøg paa »Grundskyld«, Professor Joh. Stenstrup oplyser, at 1 Bol vurderes til 8-10 Mark Guld eller mere.

Et andet Forsøg paa at finde et retfærdigere Grundlag for Skat var Beregningen efter »Plov«, saaledes at et Bol f. Ex. kunde skatte af 1½ Plov. Vi husker Kong Erik »Plovpenning«, der fik Øgenavnet efter en ekstra Skat pr. »Plov«.

LANDBOLSMÆND

fik vi ved Udskiftningen ca. Aar 1800; de Bolsmænd, som fik tildelt et afsides liggende Jordstykke, solgte det til Bebyggelse; det var mindre Ejendomme, der kunde dyrkes med 1 Hest; i Sundved var de ikke sjældne; Ejendommen kaldtes et Landbolsted. I Lundtoft Herred kender man ikke disse Navne. Naar Pastor K. Aagaard i »Tørninglens Beskrivelse« 1815 taler om »Landbolere«: tvivler man om, at Folk i Agerskov kaldte Landbolsmænd saaledes; mon Præsten ikke har forfinet Udtalen? Paa flere Steder i Landet taler de om Bolsteder og Bolsmænd, hvor vi siger Landbolsteder og Landbolsmænd.

KAADNERE.

Det er en gammel Betegnelse paa visse Smaafolk. De kunde være Folk, der ejede Hus og Toft og havde Græsningret sammen med Bolsmændene. Ved Udskiftningen c. 1800 fik de egen Jord, ikke af den bedste; efterhaanden fik de Ejendommene i saadan Kultur, at de kunde leve af dem. Vi ser det mærkelige, at de 6 Gaardmænd i Bjergskov, Kliplev Sogn, kaldes Kaadnere: det betyder, at deres Ejendomme betalte en langt mindre Skat end Bolene. En Kaadners Ejendom kaldtes et Kaadnersted eller et Kaad. Stammer Efternavnet Kaad derfra?

Men en Kaadner kunde ogsaa betegne en Herregaardsarbejder, der boede i Gaardens Kaadnerhus under jammerlige Forhold. Mens Christian den Femtes Danske Lov 1683 ikke kender Kaad og Kaadner, er de i Brug i Sundved og Lundtoft Herred m. fl. Steder.

I N D E S T.

I Kliplev Sogn stillede de lige med Kaadnerne og fik Jord ved Udskiftningen.

En Leje-Indest var en Arbejdsmand, der sad til Leje. — For Dansk Lov 1683 er de et Folkefærd, der sættes under skrap Control. Ingen Bønde maa leje Hus til dem uden Godsejerens Tilladelse, ellers risikerer Bonden at miste sit Fæste. De maa ikke gaa paa Dagløn, men skal tage Tjeneste for et helt eller halvt Aar ad Gangen. Det var vel af denne Klasse, vi havde de mange Tiggere og Omstrejfare.

De lærde har grundet over Ordet Indests Oprindelse. Nogle har ment, at det kommer af »Indsieder«, det er sproglig umuligt. Andre har ment, at det kom af et tysk Ord »Insate«; højst usandsynligt.

Vi har et ældgammelt dansk Ord »Innø«, Navn paa en Afgift i Form af Arbejdsydelse; maaske kunde de sagkyndige her finde en Forbindelse.

N U T I D E N.

Nu taler vi om Gaardmænd, hvor de i gammel Tid sagde Bolsmænd: en Gang var »Gaardmand« noget meget ringe: En der sad til Leje paa en Gaard. Ordet har altsaa hævet sig meget sammen med Ordet Bonde.

Ordet Husmand var ikke kendt i Lundtoft Herred 1920. Det var forhen en Mand, der sad til Leje, ofte i et ussel Rum. Claus Husmand huskedes som en energisk og dygtig Mand i sit Fag: han var nemlig Tigger!

Efter Genforeningen lærte de Husmandsbevægelsen at kende og saa, at det var en ny straalende Stjerne paa Danmarks Himmel.

Vi ser Navnene skifte, og Skiftet følger ogsaa sine Løve. Hovedsagen er, at de, som dyrker Danmarks Jord, er en dygtig Slægt, der ikke arbejder forgæves, men skaber gode Hjem til sig og den opvoksende Slægt og er med til at hævde Danmarks Ære.

Slægten Nansen i Møgeltønder Sogn.

Ved Jørgen Paulsen.

OMKRING AAR 1580 boede i den vestre Del af Møgeltønder Sogn paa Markhedegaard ved Aaen en Bonde, som hed Nansen og havde 2 Sønner. Den ældste arvede Gaarden efter Faderen, og fra ham nedstammer i lige Linje den nulevende Gaardejer Peter Thomsen Nansen i Bønderby. — Den yngste Søn boede som en anset Købmand i Flensborg; han havde Sønnen Hans Nansen, som studerede Jura og senere blev Borgmester i København. Under Svenskernes Belejring af Byen i 1658 deltog han i Forsvaret. Efter Krigen stod han som Raadgiver Kongen nær og hjalp til med Indførelsen af Enevælden i 1660.

Fra Borgmester Nansen nedstammer i lige Linje den kendte Polarforsker Nordmanden Fritjof Nansen.

Nærmere Oplysninger om de 11 Slægtled.

(Se Tavlen Side 62).

I. *Peder Ibsen*, en Borger i Ribe omkr. 1530, gift med *Anne*.

II. *Jens Kristensen Hegelund*, gift med Peder Ibsens Datter *Anne*; han var født i Viborg af en bekendt Familie og blev Raadmand i Ribe 1544, Borgmester 1554. — Han drev udstrakt Handel med Kvæg, Korn og Vin, men mistede derved sin Formue. — Hans Hustru døde den 6. April 1562, han selv den 18. Marts 1571 og ligger antagelig begravet i Ribe Domkirke.

Om hans Død skriver Sønnen, Biskoppen: »Min Fader døde meget roligt i Troen paa og brændende Paakaldelse af Guds Søn, efter at han havde haft en vekslende Skæbne her i Livet; men han var ked af dette Liv og higede af sit ganske Hjerte mod det himmelske Fædreland«. — Der kendes af ham 8 Børn, hvoriblandt Agnete, som døde ugift og:

III. *Peder Jensen Hegelund*, f. d. 9. Juni 1542, studerede i København 1561—63, derefter i Tyskland, særlig i Leipzig, tog Magistergraden i Wittenberg 1568. Skolemester i Ribe 1568, 1588 Sognepræst ved Dom-

Fædrene Side.

- VI. Nis Nansen, f. ?, d. mellem 1720 og 1730. »Markhedegaard«. Gift m. Maren Laugisdatter.
-
- VII. Nanne Nissen, f. 1704, d. 1753, »Markhedegaard«, Møgeltønder Sogn.
-
- VIII. Nis Nannsen, f. 1751, d. 1798; Gaardejer i Bønderby, Møgeltønder Sogn.
-
- IX. Peter Thomsen Nansen, f. 1795, d. 1878; Gaardejer i Bønderby.
-
- X. Nis Nansen, f. 3. 4. 1838, d. Juni 1916. Gaardej. i Bønderby.
-
- XI. Peter Thomsen Nansen, f. 3. 2. 1890, ejer nu Gaarden i Bønderby.
-

Mødrene Side.

- I. Peder Ibsen, en Borger i Ribe omkr. 1540.
-
- II. Jens Chr. Hegelund, f. ?, d. 18. 3. 1571.
Borgmester i Ribe 1554.
-
- III. Peter Jensen Hegelund, f. 9. 6. 1542, d. 18. 2. 1614.
Biskop i Ribe.
-
- IV. Jørgen Pedersen Hegelund, f. 15. 10. 1583, d. 1653.
Sognepræst i Møgeltønder.
-
- V. Anna Hegelund, f. ?, d. ?. Gift med Lauge Hanssen Stauning. Præst i Møgeltønder omkr. 1680, d. 17. 2. 1707.
-
- Maren Laugisdatter, f. 1659, d. 1748. Gift med Nis Nansen.
-

kirken. 1595 blev han Biskop; han døde d. 18. Februar 1614. Som Biskop gjorde han meget for Skolen. Han visiterede hvert Aar regelmæssigt i sit Stift paa den Maade, at han hvert Aar kom til et Præstekald i hvert Herred, hvor da Herredets Præsteskab var samlet: Stedets Præst prædikede og Ungdommen prøvedes i Kristendomskundskab. Stedets Præst maatte bespise Forsamlingen, hvilket dog burde ske paa en tarvelig Maade. Han holdt f. Eks. d. 29. 9. 1595 Visitats i Møgeltønder, Daler og Emmerlev. — Han var ogsaa virksom som Forfatter, skrev enkelte Skuespil, udgav en Del andre, dels latinske, dels danske Skrifter og Digte; han har skrevet Nr. 526 i den sønderjydske Salmebog; han interesserede sig ogsaa for Historie; hans Almanakoptegnelser er særdeles vigtige. Hegelund forenede med sin Dygtighed og Arbejdsomhed en hæderlig Tænkemaade, et kærligt, hjælpsomt Sind og en stor Fredsommelighed. Hans Portræt findes i Domkirken. — Han var gift tre Gange, anden Gang d. 26. Juni 1580 med Margrethe, en Datter af Jørgen Pedersen, Sognepræst og Provst i Tønder, og havde med hende 7 Børn — han havde ialt 17 Børn. — En Søn af andet Ægteskab var:

IV. Jørgen Pedersen Hegelund, f. d. 15. 10. 1583; han besøgte Skolen i Lybæk 1603, derfra til København og Wittenberg, hvorfra han 1607 kom hjem som Magister. 1608 blev han Skolemester i Kolding, 1610 Rektor ved Katodrålskolen i Ribe, 1614 Sognepræst i Møgeltønder. Der udgik et Kongebrev til Lensmanden og Biskoppen i Ribe om at forhjælpe ham hos Sognefolkene til det ledige Kald, dog kun paa lovlig Maade. Han døde 1653 og blev begravet i Møgeltønder Kirke; hans Navn findes i Kirken paa det gamle Orgelloft lige over Opgangen til Loftet. En Indskrift, der omhandlede hans Person, fandtes 1897 paa nordre Mur i Kørel, men er nu ved den store Restauration 1898 blevet overmalet. Han var ogsaa et Stykke Tid Herredsprovst.

Han var gift med Borgmester Kjeld Jørgensens Datter Marine, som døde 1658; deres Datter hed Anne, som først blev viet til Bagge Pedersen Rhode, Sognepræst i Møgeltønder fra 1654—1659, derefter til:

V. Lauge Hanssen Stauning (Lago Johannis) fra Stauning i Jylland. Sognepræst i Møgeltønder fra 1659—1707. Han var som Student ved Københavns Belejring 1658 Anfører for nogle Studenter og udmærkede sig, saa Feltherren Hans Schack lagde Mærke til ham og forfremmede ham til Møgeltønder Kald. Dog blev han sat paa Valg sammen med tre andre Studenter og valgt af Menigheden. Det Gevær, som han bar i Kampen, fandtes endnu i Præstegaarden 1864, men efter Provst Bohrs

Bortgang 1876 var det forsvundet, maaske bortauktioneret. Han var en ærlig, retsindet, munter og begavet Mand.

Han var først gift med sin Forgængers Enke Anne, Hegelunds Datter, Biskoppens Barnebarn, og havde med hende to Døtre, nemlig

1. Sophie Margrethe, som blev gift med Hans Jürgen Hüdevad, en Borger i Tønder og

2. Maren, gift med Nis Nansen:

Anden Gang var han gift med Ursula, en Datter af Peder Wessel, en Borger og Købmand i Tønder, og havde med hende mange Børn; en Datter Ursula blev gift med Niels Paulsen Munk i Møgeltønder. — Staunings Portræt i Legemsstørrelse findes i Møgeltønder Kirke med flg. Underskrift: Hr. Johannis er født Anno 1633 d. 18. Okt. i Jylland i Stauning Præstegaard, blev indsat i Møgeltønder 1659 d. 11. December, og efter, at han ogsaa havde været Provst i 15 Aar, er han salig i Herren hensovet Anno 1707 d. 17. Februar i hans Alders 74. Aar.

VI. Nis Nansen, en Bonde ved Aaen paa Markhedegaard. Hans Fader Nan Andersen er den første i Nansenslægten, hvis Navne findes i Kirkebøgerne. Nis Nansen døde mellem 1720 og 1730. I Aaret 1686 blev han gift med ovennævnte Maren Laugisdatter, som døde 1748, 89 Aar gammel. Han var en anset Mand, i 18 Aar ogsaa Sandemand for Møgeltønder Birk; vistnok har han nybygget Markhedegaard og forsynet og prydet Døre, Skabe, Bjælker o. s. v. med tyske Indskrifter, hvoraf der nu (1899) ikke findes andet end en Træplade, som er anbragt over Døren i Forstuen paa Nansens Gaard i Bønderby. Ægteparrets Ligsten fandtes 1899 skjult under Kirkegaardens Græs og blev paa Præstens Foranledning opstillet mellem de nye Piller paa Kirkens Østmur. — De havde følgende Børn:

1) Anne Nisses, f. 1687, gift 1708 med?
2) Oij, f. 1688; 3) Ursula Nisses f. 1690; 4) Maren N. f. 1693; 5) Lauge N. f. 1694 d. 1765; 6) Nan N. f. og d. 1697; 7) Sophi, f. 1698; 8) Kirstine, f. 1700; 9) Agnete Nisses, f. 1701, d. 1775, gift 1736 med Lydick Thomsen i Bønderby, Thomas Feddersens Søn, hvorfra Gaardejer Martin Pedersen, Bønderby nedstammer, og ligeledes den nulevende mamsenske Familie; 10) Nan Nissen.

VII. Nan eller Nanne Nissen, f. 1704, d. 1753 paa Markhedegaard, gift 1750 med Anne Marie Andersdatter af Bønderby. Ægteparrets Ligsten fandtes 1900. Børn: 1) Nis Nansen, f. 1751; 2) Anna Marie f. 1752.

VIII. *Nis Nansen*, f. 1751, d. 1798, gift 1781 med Maria Nicolajs Datter af Møgeltønder, d. 1834. Børn: 1) Dorthe Margrethe f. 1785, gift med Johan Adolf Pedersen List i Møgeltønder. Moder til Christiane (gift 1838 med Christian Jacobsen Toft), Bedstemoder til forhenv. Gaardejer Jacob Christian Jacobsen (Toft) i Møgeltønder. — 2) Anne Marie f. 1788, d. 1849; gift 1814 med Hans Rethlefsen paa Sødam ved Aaen: deres Datter Anne Emilie blev 1857 gift med Peder Olufsen. Købmand i Tønder. — 3) Nanne Nissen f. 1790 d. 1848, gift 1815 med Amalia Magdalena Christiane Caroline Weismann af Møgeltønder. De havde ingen Børn. Arvingerne (Peder Th. Nansen, H. Rethlefsen, Jacob Chr. Jacobsen) solgte Markhedegaard; Hovedparcellen købte den nuværende Ejer Niels Pedersen Sæd. — Peder Th. Nansen fik en Gaard i Bønderby. — 4) Nicolaj Nanssen (Nissen) f. 1792, gift og bosat i Bramsted, Ladelund Sogn: ingen Børn. — 5) Peter Thomsen Nansen, f. 1795.

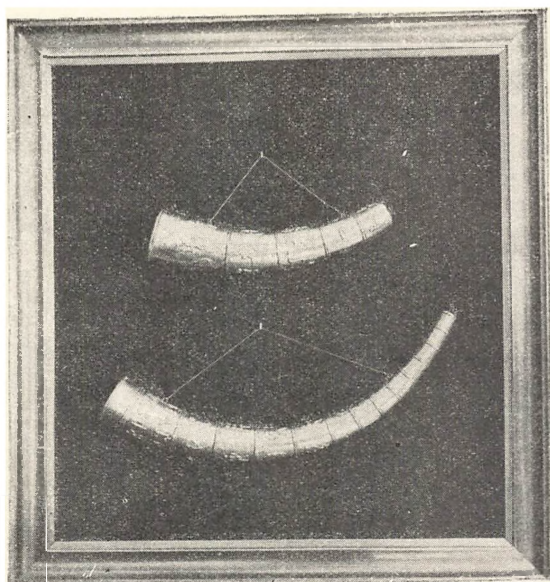
IX. *Peter Thomsen Nansen*, f. 1795, d. 1878, gift 1827 med Marie Koldenborg, Kniplepige i Møgeltønder, født 3. Febr. 1807, død 5. Nov. 1891.

Børn 1) Marie Nansen, f. 25. Maj 1828, gift med nu afdøde Gaardejer Andreas Petersen i Brarup; 2 Sønner. — 2) Christian Carl Nansen, f. 1830. — 3) Christine Nansen, f. 1832, gift med Købmand Boy Eriksen i Højer, 5 Børn, 3 Sønner, een Købmand i Haderslev. — 4) Nicoline Nansen f. 1834. 31. Okt., d. 10. Jan. 1902; gift 1857 med Bager og Købmand Johan Chr. Petersen i Højer. — 5) Nis Nansen.

X. *Nis Nansen, Gaardejer i Bønderby*; f. 1838; gift første Gang 1872 med Christine Louise Carstensen fra Rørkær, død 1881. Børn:

1) Peter Thomsen Nansen, f. 1873 d. 1889; — 2) Cathrine Marie Nansen, f. 1874, d. 1898; — 3) Marie Nansen, f. 1876. — 4) Nissine Christine Louise Nansen f. d. 4. Okt. 1878. — 5) Ingeborg Nansen, f. 1880, d. 1897 — gift anden Gang med Marie Hansen fra Hynding ved Rabsted, f. 19. April 1860 (gift Nov. 1885). Børn: 1. Christine Louise Nansen, f. 28. Aug. 1886; — 2) Peter Thomsen Nansen.

XI. *Peter Thomsen Nansen*, f. 3. Februar 1890, paa nuværende Tidspunkt (1940) Gaardejer i Bønderby.



Hvorledes

Kirstine

Svendsdatter fandt det første Guldhorn.

Ved Cl. Eskildsen.

I »Schlesw.-Holsteinische Anzeigen«, Aargang 1761, meddeles »En Beretning om Guldhornet, af Hilmer von Lutten, Raadmand i Flensborg, som hans Fader Dieterich von Lutten -- der var den første Mandsperson, som havde det i Hænde og erkendte, at det var af Guld -- ofte har fortalt den.« Beretningen lyder:

Der var et Pigebarn fra Møgeltønder, som ernærede sig ved Kniplen og jævnligt kom til min Moster i Tønder, Marina Thomsen. Denne gaar en Søndag til sin Sognekirke, og da hun kommer til det Sted, hvor dette Horns Mundstykke rager lidt frem, stødte hun, da hun gik barbenet, sin Stortaa slemt mod det. Hun tænkte sig ikke noget ved det og gik med sine Ledsagere til Kirke. Næste Søndag gik hun samme Vej og stødte sig igen paa Hornet. Da hun gik hjem fra Kirke, stødte hun sig tredje Gang og mindedes nu, at det var samme Sted, hvor hun havde stødt sig to Gange før. Disse Tanker voldte, at hun traadte lidt tilbage fra sine Ledsagere og sagde: »Nu har jeg stødt mig tre Gange; derfor maa jeg gaa tilbage og se, hvad det er, der har gjort mig ondt«. Da hun nu straks saa, at det hverken var Træ eller Sten, som hun havde formodet, men at det var Metal, tog hun et Stykke spidst Træ, som laa der, og gravede saa længe, indtil hun naaede Enden. Hun ilede derefter med det fundne hag efter sine Ledsagere, som, da

det saa meget sort og snavset ud, mere drev deres Spot dermed end at de vilde prise det udførte Arbejde for vel anvendt, og hun selv agtede da ogsaa Hornet for mere unyttigt end fordelagtigt. Hun beviste ogsaa dette senere, thi da hun var kommet hjem, og hendes Forældre ligeledes ikke vilde agte det, blev det kastet hen under Sengen.

Senere har Børnene i Huset igen trukket det frem og, da det bestod af syv Led og kunde skilles ad, har disse og Nabobørnene benyttet det som Legetøj. Derved er det sket, at et Stykke blev kastet herhen, et andet derhen. Da nu ovennævnte Pigebarn havde sit Arbejde færdigt, gik hun med det til Tønder. Idet hun gik ud ad Døren, kaster hendes Mor et af disse Led i hendes Kurv med de Ord, at hun skulde forære Marina Thomsen det, maaske kunde hun lade sig lave noget nyttigt af det. Da hun nu havde gjort Afregning og var blevet ekspederet, tager hun det medbragte Stykke af Hornet og gør, som Moderen har befalet hende.

Marina Thomsen, dengang Jomfru, mærkede imidlertid straks paa Vægten, at dette maaske var meget bedre, end det saa ud til, og spurgte hende, hvorledes hun var kommet til det. Derpaa fortalte hun Begivenheden, som oven meddelt. Jomfru Thomsen spurgte, om der hørte mere dertil, og om hun endnu havde det øvrige, hvilket hun besvarede med Ja, men betvivlede, at hun kunde faa alt samlet, da hendes Folk ikke havde agtet paa det, men havde ladet Børnene lege med det i og uden for Huset. Marina Thomsen bad hende om at gøre sig Flid paa at samle alt sammen og bringe hende det. Hun ansaa det for Messing og vilde lade lave to Lystestager af det, af hvilke hun skulde have den ene for sin Umage. Dette lovede hun da ogsaa. Efter langt Søgen bragte hun hele Hornet sammen og tog det med, da hun næste Gang afleverede sit Arbejde.

(Resten mangler).

* * *

Hvem var Meddeleren, Dietrich von Lutten, og hvem var Marina Thomsen? I en Fodnote oplyses der følgende: Borgmester Thomas Andersen eller Ambders i Tønder havde i sit Ægteskab med Anna Preuss tre Børn: 1) Lucas Ambders, Kornskriver paa Gottorp og senere Borgmester i Tønder, 2) Agathe, gift med Dirck von Lutten, Raadmand i Flensborg (altsaa Meddelere ns Moder), 3) Marina, gift med Borgmester Johann Thomsen i Tønder (Meddelere ns Moster).

Efter Ludwig Andresens »Geschichte der Stadt Tondern«, Side 280-281 tilføjes der her: Borgmester Thomas Andersen døde 1654, hans Datter Marina døde 1652, 37 Aar gammel. Hun var da gift med Raadmand Johannes Thomsen i Tønder (en Fætter til hendes Fader) og blev

derved Bedstemoder til Christian VI.'s berømte Hofpræst Bluhme. Guldhornet blev fundet 1639, da var Marina Thomsen altsaa 24 Aar gammel.

Da Beretningen er afbrudt, oplyses der ikke, hvorledes Dietrich von Luttén, Marinas Svoger, blev den første Mandsperson, som erkendte, at Kirstine Svendsdatters Horn var af Guld. Men den foreliggende Beretning fører altsaa godt nok tilbage til de Dage, da Hornet fandtes.

Er den saa paalidelig? Den gør ved sine mange Enkeltheder et meget paalideligt Indtryk. Alligevel begynder den med en Fejltagelse. Kirstine Svendsdatter var fra Østerby og hørte ikke til i Møgeltønder Sogn, kunde altsaa ikke paa Vejen hjemmefra til Møgeltønder Kirke komme gennem Gallehus. Sandsynligere er det, at hun var paa Vej fra Østerby til Tønder, da hun fandt Hornet, thi saa skulde hun dengang gennem Gallehus.

Hvor meget der er Virkelighed, og hvor meget der er Tilføjelse, kan vi ikke afgøre i Dag: men den livfulde Beretning med de mange plastiske Enkeltheder er i hvert Tilfælde en interessant Fortælling fra den Tid, da Kirstine Svendsdatter og hendes Horn var den store Sensation paa Egnen og meget langt ud over denne.



Rejsen til Persien.

Af H. Lausten-Thomsen.

HERTUG FREDERIK III af Gottorp, der i 1616 efterfulgte sin fader Johan Adolf, lignede ham også ved sin sans for kulturell stræb. Johanne Skovgaard skriver i »Sønderjyllands historie« III. bind: Gottorp blev Midtpunktet ikke blot for Hofliv og Forvaltning, men ogsaa for Kunst og Videnskab«. Medens Christian IV. deltog i trediveårskrigen, spillede hertugen et mærkeligt dobbeltspil, der i det mindste ikke var langt fra forræderi. Senere blev forholdet bedre. Dog udstedte begge allerede i 1623 en forordning om religions- og samvittighedsfrihed, der taler smukt til fordel for begge.

Begge søgte ligeledes om kap at fremme handelen med fremmede lande. Hertug Frederik sendte hollænderen Cornelius Vinck til Frankrig, Italien og Algier for at bane vej for ny handel med disse fjerne lande, og den sendefærd han udrustede til Persien fra 1635--39, må have syntes hans samtid aldeles æventyrlig.

Dens ledere var en hamborgsk købmand Otto Brüggemann og en tysk sekretær Adam Olearius. I denne rejse deltog også Johan Albrecht *von Mandelslo* fra Schöneberg i bispedømmet Ratzeburg.

Færden, der foregik over Rusland, var planlagt i 1633, den nåede dog første gang kun til Moskwa og vendte hjem til Gottorp i August 1634 efter ni måneders fravær; men i oktober 1635 afrejste den igen, denne gang med bedre held, nåede i august 1637 til Ispahan og vendte tilbage efter 5 måneders ophold i Persien. Hertug Frederik fik næppe held til at fremme det gottorpske hertugdømmes handel ad denne vej, men selve rejsen har været så ejendommelig, for sin tid så modig og for os så værdifuld til bedømmelse af den lids sæder og tankegang, at vi nu gerne tager imod enhver fortælling om den.

Mandelslo, der forlod sendefærden i januar 1638 for at rejse til Indien, førte en dagbog, og deraf har Olearius i 1645 udgivet et udtog. Nu har fru *Margrete Refslund-Klemann* med støtte fra Carlsbergfondet

og Rask-Ørsted-fondet udgivel den tilsvarende del af dagbogen med udførlige kommentarer, alt sammen på tysk. Kommentarerne er overmåde flittige og omfattende, og der vil næppe være stort, om noget at udsætte på dem. Derimod er det svært at tænke sig, hvorfor udgiveren skriver om færdens afrejse fra Holsten eller kalder den »den holstenske sendefærd«. Gottorp ligger da i Sønderjylland. Fru Refslund-Klemanns nyudgave af »Johan Albrecht von Mandelslo: Journal un Observation« gengiver denne i det 17. århundredes retskrivning, det er altså gammeldags tysk og ikke altid lige tilgængeligt for den læge læser; men den i sønderjydske historie interesserede læser, der vil have et indtryk af en ung gottorpsk hofsindes tankegang for godt 300 år siden og hans opfattelse af fremmede lande, og der kan klare de sproglige vanskeligheder, kan godt få glæde af bogen.

For dansk videnskab og kultur er det til stor ære, at vi i denne tid kan have sans for og evne til at lade en så smuk udgave af et kulturhistorisk værk se dagens lys, selv om dets tilknytning til vort eget lands historie ikke er særlig nær.

To strenge Vintre.

Af Sognepræst Michæl Mikkelsen, Felsted.

I Daabsregistret i Felsted Kirkebog har Pastor Nicolay Mailand, der var Sognets Præst i 48 Aar, to Gange ved Aarets Udgang indført en kort Beretning om det svundne Aars Vejrforhold m. m. Det drejer sig om Aarene 1799 og 1800. Her gengives hans Optegnelse.

1799.

Vinteren i dette Aar kan med Ret kaldes den haarde og lange. Frosten begyndte 15. November 1798 og varede ved uafbrudt til 7. April 1799. Denne Vinter har ogsaa udmærket sig ved den megen Sne, der mange Gange gjorde Vejene ufarbare. Foraaret 1799 var ualmindelig koldt og vaadt. Hele Sommeren igennem havde man maaske 9-10 Dage varmt Sommervejr, ellers bestandig Nattefrost, Kulde og vedholdende Regn. Sommeren var mestendels ufrugtbar. I Egnen her blev Byg, Havre og Bøghvede hjemkørt henimod Mortensdag, forðærvet af Regnen. Paa Grund af den opblødte Jordbund kunde Rugen ikke alle Vegne blive saæt.

Vinteren i Aaret 1800 var over Maade haard og længe vedholdende. Den varede fra Begyndelsen til Enden næsten uafbrudt i 25 Uger. Foraaret var meget koldt, Sommeren var ligesaadan og indtil efter St. Hans blandet med Nattefrost. Man talte hele den Sommer næppe 14 varme og behagelige Dage. Høhøsten var overalt slet, Vejrliget tørt og koldt. Boghveden slog fejl i hele Landet og var fuld af Ukrudt. Rugen havde under Blomstringen lidt Skade af Kulde og Nattefrost og gav a ?? 2—2½ Skæppe. Byg, Havre og Hør var overalt meget meget vellykket og givtig. Vejrliget i Kornhøsten var koldt og tørt. Rugsæden blev mege godt besørget. Vejret var det bedste. Rugen stod ved Aarets Ende meget ønskeligt. Indtil Nytaar havde man haft ialt og engang i Rad 6 Dages stærk Frost. Aaret endte med Dyrtdig og Forbud mod Kornudførsel i de østdanske Havne. I December Maaned kostede i Flensborg en Skæppe Rug 40 Skill., en Skæppe Byg 26 Sk., en Tønde Boghvede 7 Rdl., en Tønde Havre 7½ Mark, et Pund Vintermør 7 Sk., en Skæppe Ærter 3 Mark.

* * *

Der var ogsaa dengang Storkrig i Evropa, og Aaret efter drev Ulykken ind over Danmark. Den 2. April 1801 stod Slaget paa Københavns Red, og derefter fulgte en Række trange Aar for Danmark. Det var svære Tider at komme igennem.

SAMLEREN.

Nogle Rim og Remser.

GAMMELT TØNDERSK RIM.

Dær kommer lille Oldefar,
den søde lille Rosenblomm;
æ meend, han vå i Hemmerig,
da kåm han nordenomm.
Fru Hartzig v. Marius Kristensen.

KØERNES NAVNE.

Hes Godt i Broager havde Køerne følgende Navne:
Hjort, Stork, Juli, Prik,
Put i Hu, Put i Fik,
Agelej, Skarremej,
Bont og Rok og Boj.

Trinike Sahl, Kværs (Remsen fra Felstedskov ca. 1885).

MUNDHELD.

Alt er godt, hvad Gud han skaber,
somm' grin' og somme gaber.

Nis Sahl, Kværs.

FRA AABENRAA.

Hvad ska vi leg?
Kat ska vi steg,
Hund ska vi pill,
saa hær vi nok å bestill.

— — —
Drengene spurgte Studeprangerne, hvor langt de skulde sydpaa.

Svaret lød: Vi skal saa langt mod
Syd, hvor de kalder
 en Kniv en Mejsler,
 en Vost en Kejser.

Hvad er en Hamborger Mellem-
mad?

Det er et Stykke Rugbrød og et
Stykke Hvedebrød sammenklap-
pet.

Richard Michelsen, Sommersted.

FRA RØDDING.

Eg o' El
det brænder træl,
Bøg og Ask
det brænder rask.

Hvem der bygger af Esk og Pil
de faar hverken Ro eller Hvil.

(Esk = Ask og Pil bliver let og
hurtigt angrebet af Orm).

*Meddelt af G. Tandrup, Rødding,
ved I. Damm, Burkal.*

Hejsisa kom falledera!
Sikken en lille bitte Karl er a!
Der er manne, der er gyvt,
der er minner som mæ;
hvorfor skuld æ saa ikke
gyvtes da?

Ved Gørl. Møller, tidl. Rødding.

FRA TØNDER-EGNEN.

E Præst o e Degn di slavt et Faar,
Per Ronneve han va Skænke;
e Præst o e Degn tov hver et Laar;
hvad mon e Ronnove tænke?
— — —

Kender du min Oldemor,
den skønne Rosenblomme?
Æ men', hun var i Himmerig,
da sad hun Jøsten omme.

Anne Marie Lorenzen, Rørkær.

Per
fløj op a e Vær
o staa! Vorherres Pøls,
o innen Vorherr fek Gaffel o Knyv
haj Per e Pøls i e Lyv.

Hans Wegener, Tønder.

BINDEBREV.

En dag som mig isinde kom,
paa marken at spadsere lidt,
da blev jeg var en Jomfru from,
af skabning var hun pæn og næt.
Jeg sagde til hin Jomfru kjær:
Hvor haver hun sin Bolig?
Der vi til hendes Boelig kom,
der stod to opred' Senge.
Vi lagde os hver i een af dem,
men Søvnens var ey længe,
thi som jeg sov med god Behag,
begyndte jeg at drømme
at det var morgen Bindedag.
Jeg lod mig ey forsømme,
men stod da op saa hastelig,
i Klæder mig indsvøbte,
gik derudfra saa hastelig
og hjem til Huset løbte.
Calender fik jeg i min Haand,
saa at Quatemberdag der stod
med sorte Bogstaver — — —
Jeg derfor med saa frit et Mod
Dig *Maria Salomon* binde lod.

Nu est Du bunden og skal det være,
indtil Du løser Dig med Ære.
Nu est Du bunden og skal det være,
indtil Du kommer til den Lund,
der voxer Lillier og Moskater
og Bladene bliver til Dukater.

Frands Maler. Christian Outzen.
Johan Hindrich Brøndal. Hans
Peter Haas ... ind. Mathias Jen-
sen Baulundt.

Lygum Closter den 20' Februar
1793.

Medd. af M. Michelsen, Aabenraa.

A/S Allerups nye Maskinfabrik

Odense
Kedler, Jernkonstruktioner.

Textilfabriken

ved Joh. Pedersen
Helsingør.

Hareskov Kuranstalt ved København

Bagsværd St., Tlf. Bagsværd 348
Specialist i intern. Medicin: *Otto Jul Nielsen.*

Patienter og Rekonvalecenter efter alle Sygdomme modtages (ikke Tuberkulose eller Sindssygdomme). Electrocardiografi, Finsenslys, Diathermi, Kortbølge, Massage og med. Bade. Diæter og Affedning. Hyggelige og hjemlige Forhold. Rimelige Priser. Ingen Drikkepenge undt. Portieren). Prospekt sendes

Aktieselskabet

Helsingørs Væveri

Helsingør.

Trifoliums Frø

A/S P. SCHOU & CO.

TRÆLASTHANDEL

Kolding (Grundl. 1840)

Akts. De danske Blodmøller

Fredericia

Aktieselskabet

Vesterbro Trælasthan del

AARHUS

Klicheer HAMMERSCHMIDT

Højskolehjemmets Hotel

Svendborg

Overfor Banegaarden - Telf. 743

M. Jensen og M. Andersen.

Købmandsskolens Medhjælper skole

Etaarig Dagkursus, der slutter med statskontrolløret Handels-eksamen, begynder 14. August (Særklasse for Elever med Handelsmedhjælpereksamen). Statsunderstøttelse kan søges inden 1. Maj og halv Friplads inden 15. Maj.

Program og Oplysninger faas paa Skolens Kontor: Julius Thomsensplads 6, Tlf. C. 8974, København V.

Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse

Marie Christensen

Hjemmebageri & Conditori
med Thesalon

Bispetorv - Aarhus
Telefon 1939 - 3222

Aktieselskabet Glud og Marstrands Fabriker

Uplandsgade 20

DANIA

GASAPPARATER

OG GASOVNE

Mest besparende Fabrikat

Det kgl. octr. alm. Brandassurance- Compagni

Stiftet 1798

— tegner
alle Arter
af Skades-
forsikring

Hovedkontor:

Højbroplads 10
København K.
Tlf. Cent. 447

Sønderjydsk Teglintudstri

Nordre Fasanvej 217 - København N.
Telf. C. 4520 - Tæge 1700 - Tæge 1717

Facadesten, flammede Sten, Tagsten, Drænrør
Alle Bygningsartikler

Forlang **Gulvtæpper**

fra

Sønderjydsk Tæppefabrik

A. R. KJÆRBY

Højer

De Forenede Teglværker ved Aarhus. Aktieselskab

Tlf 644. Kontor: Parkallé 15, Aarhus. Tlf. 6444.

Facadesten, Tagsten, Radialsten, glass. Tagsten og Mursten

Paasch & Larsen, Petersen

Aktieselskab

HORSENS

Telefoner: 207 - 807 - 808

Graasten
Teglværk

GRAASTEN

Restaurant

Bryggergaarden - Odense

Byens bedste Spisested

D. I. S.

Skal man til og fra

Sønderjylland

benytter man

Sydfynske Jernbaner

Frøcontoret

(for undersøgt Markfrø)

(Grundlagt 1887)

KOLDING

Leveringer under Statsfrøkon-
trollens selvvirkende Kontrol.

Antager Frøavlere

Pindstrup Mosebrug

SAVVÆRK & EMBALLAGEFABRIK

Telefon Pindstrup { 13
18

Aktieselskabet

Dampmøllen Victoria

Odense

Rio Radiatorer

Ribe Centralvarme-
Kømfurer

Ribe Centralvarme-Kamin

Ribe Kakkelovne

Ribe Kaminer

Eriksen & Christensen

Aktieselskab

Korn og Foderstoffer

Esbjerg

A/S Ribe Jernstøberi

Ribe Telf. 261 (2 Linjer)
Grundlagt 1848

Poul Pedersen

Landsretssagfører

Vejle

A/S **ALFRED BENZON**

Halmtorvet 29. Central 194.

KØBENHAVN V.

Ja - men
Jrmas Kaffe
Erstatning
smager bedst

Carl Schøler, Købvn. Etbl. 1895.

Haslev Gymnasium - *Kostskole for Drengene*

Eksamensret til Mellemkole-, Real- og Studentereksamen.

Alle Oplysninger ved Henvendelse til

Peter Kæstel, Rektor. Haslev.

Stenhus Kostskole

HOLBÆK

Rektor Svend Larsen

Vordingborg Husmoderskole

Nyt Kursus begynder 4. Maj og 4. November
Barneplejeafdeling — Elektrisk og alm. Køkken —
Kjølesyning.

VALBORG OLSEN. Vordingborg. Telefon 275.

Husholdningsseminariet

Ankerhus - Sorø

uddanner Husholdnings- og Skolekøkkenlærere, afholder 5 Mdr.s Kursus for unge Piger fra Maj og Novbr.
Plan sendes. *Magdalene Lauridsen.*

MOGENSEN OG DESSAUS VÆVERIER

AKTIESELSKAB

ODENSE

BRUUN & SØRENSEN A/S

Kgl. Hofleverandør
grundlagt 1893

INGENIØRFORRETNING

Varme - Sanitet - Gas - Vand - Elektricitet

AARHUS

Kannikegade 18

Tlf. Nr. 4362 - 4363 - 4364

KØBENHAVN

Niels Ebbesenvej 20

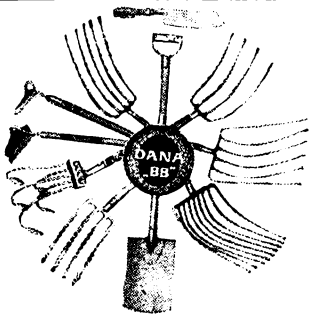
Tlf. C. 5036

Køb dansk Arbejde!

Haderslev Amts aut. Destruktionsanstalt

Telefon Hammelev 32.

Selvødde og syge Dyr afhentes overalt i Distriktet.



„DANA“ - Redskaber

Høstleer, Spader, Grebe og Forke,
Roehakker, Haveredskaber

„DANA“-Redskaber forener Lethed
med Styrke og leveres *under Garanti*

A/s Brdr. Brincker

Grejsdal Hammerværk pr. Vejle
Grundlagt 1867

Gymnastikhøjskolen

i Ollerup

Højskole for Mænd fra 3. Novbr. til 30.
Marts med Lederuddannelse i Gymnastik, Svømning, Idræt, Boldspil og Ridning. Skoleplan med Oplysninger - ogsaa om Amtsunderstøttelse og Hjælp fra Elevforeningen - ved

NIELS BUKH

Ladelund Landbrugs- og Mælkeriskole,

Brørup St.

5 Mdrs. Landbrugskursus Nov.-Marts
9 — do. Novbr.-Juli
8 — Mælkerikursus Sept.-April
Uddannelse af Kontrolassistenter.
J. C. Overgaard.

ALS Husholdningsskole SØNDERBORG

5 Mdr.s Kursus fra 4. Novbr. og 4. Maj
Grundig praktisk og teoretisk Undervisning i al Husholdning, Stuepiger-
gerning, Syning, Vævning og Have-
brug. Understøttelse kan søges. Specielle Vævekursus paa 1-10 Maaneder paa gode Betingelser.

Tlf. 970 y

Johanne Hansen.

Snoghøj Gymnastik- højskole Fredericia.

3 Maaneders Sommerskole.
5 — Vinterskole.
Skoleplan sendes.

Jørgine Abildgaard. Anna Krogh.

Graasten Husholdningsskole m. Barneplejeafdeling

5 Mdrs. Husholdningskursus
begynder 4. Maj og 4. Novbr.
Plan sendes.

Olga Reppen og Ebba Drewes.

Carl M. Cøhr's

Sølvvarefabriker Akts.

Fredericia



Gummistøvler

AALBORG AKVAVIT.



AKTIESELSKABET
**DE DANSKE
SPRITFABRIKKER.**